

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 3.246, 3.250, 3.253, 3.254, 3.254¹,
3.257, 3.261, 3.262, 3.264, 3.268, 3.269 IR 3.276¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 494, 500 IR 501
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(toliau – Projektai)
(TAP-20-515)(TAIS Nr. 20-2551(2))**

2020-04-16 Nr.NV-1076

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.246, 3.250, 3.253, 3.254, 3.254¹, 3.257, 3.261, 3.262, 3.264, 3.268, 3.269 ir 3.276¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – CK projektas) 1 straipsnyje keičiamo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 3.246 straipsnio 3 dalyje siūlome atsisakyti nuostatos „jei nustatyta globa ar rūpyba“, kuri, reguliuojant būtent globėjo ir rūpintojo atleidimą ar nušalinimą, laikytina pertekline. Siekiant sistemiskumo bei aiškumo, kartu siūlytina įvertinti ir šioje dalyje vartojamos nuostatos „gavus valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos *siūlymą*“ suderinamumą su CK 3.250 straipsnio 3 dalyje nustatyta valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos teise teikti savivaldybės administracijai „nurodymą“.

2. Siūlome papildomai įvertinti CK projektu teikiamoje CK 3.246 straipsnio 4 dalyje siūlomą reguliavimą. Pirma, siūloma nuostata sudaro neaiškumą dėl jos taikymo neveiksnių ar ribotai veiksnų nepilnamečių atžvilgiu. Be to, nustatant subjektus, kurie vaiko globos ar rūpybos atveju gali kreiptis į teismą dėl globėjo ar rūpintojo nušalinimo, tikslinga įvertinti ir tai, kad CK nustato ir nepilnamečių civilinį veiksnumą, o vadovaujantis Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 29 straipsniu 7 dalimi „vaikas savarankiškai gali kreiptis į Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolierių, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrį, policiją ar švietimo, sveikatos priežiūros ar kitą instituciją, o sulaukęs 14 metų, – į teismą dėl jo teisių pažeidimo“. Todėl siūlome įvertinti galimybę bei tikslingumą papildyti vertinamoje dalyje išvardytus subjektus, galinčius kreiptis į teismą dėl vaiko globėjo ar rūpintojo nušalinimo (globos ir rūpybos institucija arba prokuroras), nustatant nepilnamečiui nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų teisę kreiptis į teismą dėl rūpintojo nušalinimo pačiam, ir (arba) šią teisę suteikti ir valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Analogiškai šia apimtimi tikslinga įvertinti ir kartu teikiamą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 494, 500 ir 501 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – CPK projektas) siūlomą Civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 494 straipsnio pakeitimą.

3. CK projektu teikiamame CK 3.250 straipsnio 3 dalies pakeitime reikia suvienodinti nustatomų terminų rašybą, pavyzdžiui, nuostatoje „1 darbo dieną“ skaitmenį „1“ keisti žodžiu „viena“.

4. Siūlome CK projektu teikiamą CK 3.253 straipsnio pakeitimo formuluotę tikslinti, nes nėra aišku, koks terminas turimas mintyje, kai keičiamo straipsnio 2 dalyje nurodyti keli terminai ir

vaiko laikinosios globos (rūpybos) trukmė. Siekiant nuostatos aiškumo, tikslinga būtų nurodyti, kokiam vaikui, t. y. nepilnamečių tėvų, nustatyta laikinoji globa.

5. CK projektu keičiamą CK 3.254 straipsnio 4 punkto nuostatą siūlome peržiūrėti, nes iš pateiktos formuluotės nėra aiški siūlomo termino „iki trijų mėnesių“ paskirtis. Jei vertinamo straipsnio 4 punkte siūlomu pagrindu vaiko laikinoji globa gali būti nustatyta ne ilgiau kaip 3 mėnesius, tai taip ir reikėtų nurodyti, nes priešingu atveju, šis terminas pagal siūlomą nuostatą gali būti suprantamas nevienareikšmiškai, pavyzdžiui, kaip tėvystei ar artimos giminystės ryšiams nustatyti skiriamo laiko ribojimas arba laikinosios globos (rūpybos) termino riba, nors CK 3.253 straipsnio 2 dalyje nustatomi kiti vaiko laikinosios globos(rūpybos) trukmės terminai.

6. Vertinant CK projektu teikiamą CK 3.261 straipsnio 1 dalies papildymą nuostata „arba *tai* prieštarautų vaiko interesams“, pastebime, kad vartojamos nuostatos „*tai*“ turinys šiuo atveju lieka neapibrėžtas, todėl teikiama formuluotė turi būti tikslinama pašalinant šį neapibrėžtumą.

7. Atsižvelgiant į tai, kad CK projektu keičiamo CK 3.261 straipsnio 2 dalyje nustatomos priežastys formuluojamos atsižvelgiant pirmiausia į vaiką ir jo interesus, šios dalies 4 punkto pakeitimą siūlome dėstyti nustatant, pavyzdžiui: „vaiko išskyrimas su jo nepilnamečiais tėvais, globojamais (rūpinamais) vaikų globos institucijoje, pažeistų jo geriausių interesus“ ar pan.

8. Siūlome CK projektu teikiamą CK 3.261 straipsnio 4 dalies formuluotę patikslinti, sukonkretinant reguliavimą ir atsisakant neapibrėžtos nuorodos į visus teisės aktus „ir kiti teisės aktai“ vartojimo.

9. CK projektu teikiamo CK 3.269 straipsnio papildymas dėstomas 2 dalyje neatitinka patikslinto CK 3.269 straipsnio pavadinimo „Asmuo, kuris gali būti skiriamas vaiko globėju (rūpintoju)“ bei šio straipsnio turinio, todėl negalėtų būti šio straipsnio reguliavimo dalyku. Pagal siūlomą reguliavimą straipsnio pavadinimą reikėtų keisti įvertinant straipsnio turinį. Tačiau pastebime, kad CK 3.269 straipsnio 2 dalyje siūloma nuostata iš dalies atkartoja CK projektu teikiamą CK 3.268 straipsnio 3 dalyje nustatomą reguliavimą, todėl svarstyтина nuostatų apjungimo galimybė. Šiame kontekste siūlytume peržiūrėti ir CK 3.269 straipsnio 1 dalies 10 punkte dėstomą reikalavimą ne tik asmeniui, norinčiam tapti globėju (rūpintoju), bet ir jo sutuoktiniui ar su juo bendrai gyvenančiam neįregistravus santuokos asmeniui. Manome, kad šis reikalavimas sutuoktiniui ar bendrai gyvenančiam asmeniui turėtų būti dėstomas prie kitų, kartu su asmeniu gyvenantiems asmenims taikytinų reikalavimų. Pastebėtina ir tai, kad vertinamose nuostatose nėra nustatomas subjektas, turintis atlikti nurodytų asmenų vertinimą, atitikimą išvardijamiems reikalavimams.

10. Siekiant aiškumo, CK projektu teikiamo CK 3.268 straipsnio 3 dalyje vartojama nuostata „reikalavimai“ turėtų būti vartojama ir CK 3.269 straipsnio 2 dalies formuluotėje vietoj nuostatos „kriterijai“.

11. Atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybė 2018 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 440 yra patvirtinusi Vaikų, kuriems nustatyta globa (rūpyba), globėjų (rūpintojų), asmenų, pasirengusių globoti (rūpinti) vaiką, ir vaiko globėjų (rūpintojų), nušalintų nuo vaiko globėjo (rūpintojo) pareigų, centralizuotos apskaitos tvarkos aprašą, CK projektu teikiamo CK 3.276¹ straipsnio pakeitime būtų tikslinga palikti Vyriausybei diskreciją pačiai spręsti, koks subjektas turi nustatyti ir tikslinti nurodytąją tvarką, todėl siūlytume įrašyti nuostatą „Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka“. Be to, įvertinus teikiamą šio straipsnio pakeitimą ir siūlomą formuluotę „vaikų

globos (rūpybos) centralizuota apskaita“, pažymime, kad pagal tokią formuluotę apskaita negalėtų apimti ir globėjų (rūpintojų) ir būsimų globėjų (rūpintojų) duomenų apskaitos, juolab, kad nuostata „nustatyta tvarka“ reiškia procedūrinį reglamentavimą. Siekiant, kad ir toliau būtų vykdoma ne tik vaikų, kuriems nustatyta globa (rūpyba) apskaita, bet ir jų globėjų (rūpintojų) ir būsimų globėjų (rūpintojų) apskaita, siūlomas įstatyminis pagrindas tokiai tvarkai nustatyti turėtų būti visgi patikslintas, vertinamo straipsnio nuostatoje atskleidžiant centralizuotos apskaitos esmę, nurodant ir apskaitos objektus, subjektą, kuris turi patvirtinti apskaitos tvarką, ar pan.

12. CK projekto 13 straipsnio 1 dalyje turi būti nustatyta išimtis dėl ankstesnio šio straipsnio 2 dalies (ir joje nustatyto pavedimo Vyriausybei ir jos įgaliotai institucijai) įsigaliojimo momento.

13. Siekiant aiškumo, *CPK projekto* 2 straipsnio 2 dalyje teikiamą formuluotę siūlome tikslinti kalbos požiūriu, pavyzdžiui, vietoj žodžių „prie jo“ įrašyti žodžius „prie pareiškimo“ (analogiškai kaip keičiamo straipsnio 1 dalies 5 punkto formuluotėje), be to, siūlome aiškiai apibrėžti, kokią tvarką tvirtina Vyriausybė, kur (kokiame dokumente) būtų apibrėžta, kas laikytina tinkamu pasirengimu globoti (rūpinti) vaiką. Ši pastaba taikytina ir CK projektu keičiamo K 3.269 straipsnio 2 dalies 10 punkto nuostatai.

14. Įvertinus *CPK projekto* 3 straipsnyje teikiamą CPK 501 straipsnio 2 dalies pakeitimą, siūlome *CPK projektą* papildyti ir įtraukti CPK 496¹ straipsnio 3 dalies, kurioje reguliuojami analogiški santykiai dėl kartu su fiziniu asmeniu gyvenančių kitų asmenų duomenų išreikalavimo, pakeitimą.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė